

Posudek oponenta

Téma disertační práce: Tělesné složení a motorická výkonnost u romských dětí v okrese Most
Autor: Mgr. Petr Česák
Školitel: Prof. Ing. Václav Bunc, CSc.

V předložené disertační práci autor řeší problematiku romského etnika. Práce je zaměřena na vliv životního stylu romských dětí žijících v sociálně vyloučených romských lokalitách v okrese Most, na jejich tělesné složení a motorickou výkonnost. Dále porovnává tělesné složení a motorickou výkonnost majoritních i sociálně vyloučených dětí z okresu Most s českými populačními normami.

Autor uvádí, že výzkumy jasně ukazují, že nedostatek pohybové aktivity vede k poklesu tělesné zdatnosti, jako celosvětovému trendu zvyšující se nadváze a obezité, anebo vzniku některých zdravotních problémů. Životní styl rodičů ovlivňuje životní styl jejich dětí. Uvádí, že představa Romů o zdravém jedinci, jak ji popisují Papp, Túry (2013), je odlišná od názoru majoritní populace. Podle nich si příslušníci romského etnika představují člověka s nadváhou nebo obezitou jako zdravého jedince.

Upozorňuje na výzkum Caklové (2008), která zjistila, že dotazované romské rodiny upřednostňují potraviny škrobové a moučné povahy, které snadno zasytí. Dále zjistila, že romské rodiny upřednostňují uzeniny, zejména tučné maso a sekanou. Dětem často nakupují sladkosti, ale ovoce a zelenina v jejich jídelníčku chybí. Pitný režim podle ní romské děti dodržují, ovšem tekutiny doplňují ve formě příliš slazených nápojů s dalšími přísadami.

Ve stejné výzkumné práci se autorka zabývá také pohybovými návyky, jakožto součástí životního stylu. Z výsledků vyplývá, že pohyb je romským dětem vlastní, avšak není nijak usměrňován nebo veden jejich rodiči ke konkrétní pohybové aktivitě nebo k určitému sportu. Z uvedených důvodů se autor věnuje této problematice.

Disertační práce je členěna do sedmi kapitol. Seznam literatury a přílohy jsou formálně uvedeny správně mimo kapitoly. Práce má celkový rozsah 95 stran, dále 12 stran literatury a na 19 stranách jsou uvedeny přílohy.

Posudek a připomínky rozdělím do dvou okruhů: První okruh se bude týkat Současného stavu poznání (kapitola 2), druhý okruh pak výzkumné části a závěrů (kapitola 3 - 7).

K teoretické části práce:

Kapitolu 2 můžeme pokládat za „Teoretická východiska práce“. Jedná se o vysvětlení některých základních pojmů a literárního přehledu poznatků, které se vztahují k danému tématu. I když každý z dílčích problémů je relativně složitý např. životní styl, tělesné složení, pohybová aktivita a romské etnikum, domnívám se, že se s nimi autor dobře vyrovnal. Svoji strukturou i obsahem jsou zpracovány na erudované úrovni, což potvrzuje hluboký zájem autora o uvedenou problematiku. Všech pět subkapitol je podpořeno příklady celé řady výzkumných prací našich a zahraničních autorů.

K subkapitole 2.10 „Okres Most“ mám však výhrady. Autor zde uvádí poznatky ze starší literatury (2004) a vzhledem k zpracování práce v roce 2019 to pokládám za chybu. V roce 2018 byla nezaměstnanost 5,72%, autor uvádí v roce 2013 hodnotu 13,6%. Totéž se týká

vzdělání. K 31. 12. 2018 se úplné střední s maturitou a vyšší odborné vzdělání, podobně jako vysokoškolské, liší s poznatky autora cca o 4%. Rovněž některé ukazatelé v oblasti životního prostředí jsou jiné. V okrese Most je méně oxidu siřičitého, ale zůstávají tuhé znečišťující látky, a to především PM 10 a PM 2,5.

Na závěr každé subkapitoly autor sepsal ucelenou syntézu poznatků z jednotlivých částí práce – subkapitoly 2.2, 2.5, 2.7 a 2.9. V subkapitole 2.11 pak shrnuje literární rešerši a naznačuje, proč a jakým směrem se bude ubírat ve výzkumném šetření a připravil si tak podklady pro hlavní část.

Ke kapitolám 3 – 7 (výzkumná část a závěry):

Podle mého názoru se autorovi podařilo skloubit současné poznání z literárních pramenů v metodologických východiscích pro vymezení empirického výzkumu, jeho cíle a úkoly. Ty jsou konkrétně formulovány v kapitole 3.

Cíl, hypotézy a úkoly práce jsou dobře formulovány. Poměrně značnou pozornost věnoval doktorand popisu v kapitole 4 „Metodika práce“. V subkapitole 4.1 „Charakteristika výzkumného souboru“ však postrádám, z jakých škol jsou děti vybrány a zda jde o náhodný soubor u majoritních dětí. Není vysvětleno, proč měření probíhalo tři roky, zda jde o longitudinální měření. V subkapitole 4.2 „Sběr dat“ není zdůvodněno, proč byl vynechán vytrvalostní test UNIFIT-TEST a zároveň, jak vyplynulo z výsledků, byl zařazen test na 500 metrů, resp. 1000 metrů.

Výhrady mám i k subkapitole 4.3 „Způsob zpracování dat“, kde autor uvádí větu „Vzhledem k chybějící tendenci Gaussovy křivky u histogramu a neproložení bodů ideální křivkou u Q-Q Plots zamítlo všech 6 numerických testů normalitu dat“. O jaké numerické testy se jedná? Proč je v tabulkách č. 12, 16, 18, 21 a 29 hvězdička u hodnot 0,7 – 0,9, když se jedná se o statistickou významnost?

Na druhé straně považuji za zvlášť důležité vyzvednout organizaci celého šetření, včetně informovaného souhlasu romského etnika. Rovněž jsou dobře popsány techniky měření jednotlivých znaků.

Meritorní částí práce je kapitola 5. „Výsledky“. Vysoký počet dat autor uspořádal i s komentářem do 2 přehledných subkapitol a výsledky šetření jsou uvedeny ve 21 tabulkách. Tabulky jsou pak vhodně doplněny 15 obrázky.

Pokud se jedná o vlastní výsledky majoritních dětí, tak ty z velké části korespondují s dosavadními poznatky, výjimečně se pak liší. Použité parametrické i neparametrické statistické metody jsou použity správně a z vypočítaných hodnot lze odpovědět kladně či záporně na cíl i na stanovené hypotézy práce.

V kapitole „Diskuze“ autor podobným způsobem opakuje kapitolu „Výsledky“. Málo se opírá o teoretické poznatky z kapitoly 2. To se netýká komparací s jinými autory. Interpretace výsledků se jeví jako nedostatečná.

Závěry práce vyznívají v jednoznačnou odpověď na stanovený cíl a hypotézy práce. Lze předpokládat, že zjištěné výsledky jsou do určité míry ovlivněny záměrným souborem a počtem dětí v jednotlivých kategoriích, ale přesto je možné výsledky pokládat za přínosné. Ve shodě s autorem doporučujeme další šetření.

Seznam použité a citované literatury (167 bibliografických citací) přesvědčuje o poměrně značné šíři řešeného problému.

Formální zpracování disertace je na úrovni běžného standardu. Struktura textu odpovídá zvyklostem. Při číslování kapitol mezi čísly je tečka (2.1), za číslem poslední úrovně tečka není (1- 7).

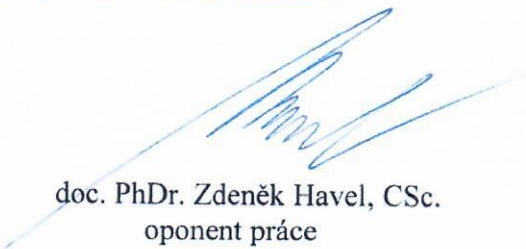
Připomínky a dotazy k jednotlivým kapitolám:

1. Vysvětlit pojem pohybové předpoklady – s. 60.
2. Je uveden seznam použitých zkratk – proč není uvedena zkratka RVP?
3. V kapitole „Metodika práce“ není zmínka o vytrvalostních testech, podobně je tomu v kapitole „Diskuze“.
4. Proč je uvedeno u vytrvalostních a koordinačních předpokladech „schopnosti“ a není tomu tak u rychlostních, silových a pohyblivostních předpokladech?
5. Proč je v tabulkách č. 12, 16, 18, 21 a 29 hvězdička u hodnot 0,7 – 0,9, když se nejedná se o statistickou významnost?
6. V kapitole „Metodika práce“ chybí popis tabulek, např. X.
7. Obrázky 21, 27 a 29 jsou v popisu nedokončené.
8. Jaký je hlavní nový poznatek z uvedeného šetření autora?

Předložená disertační práce přes nedostatky, které uvádím, svědčí o tom, že autor prokázal způsobilost k samostatné tvůrčí vědecké práci. Prokázal, že má široký teoretický přehled v předmětné literatuře, že ovládá vědecké metody a dokáže je vhodně používat.

Vzhledem k tomu, že oponovaná práce vyhovuje požadavkům kladeným na doktorskou disertaci, navrhuji v případě úspěšné obhajoby, aby byl Mgr. Petru Česákovi udělen titul PhD. v oboru kinantropologie.

V Ústí nad Labem, dne 19. 2. 2020

doc. PhDr. Zdeněk Havel, CSc.
oponent práce